

Hevosen kanssa -julkaisu 4/10

Kirjassasi kerrot miten hevonen opetetaan maasta peruuttamaan. Miksi se on tärkeä taito, hevoskouluttaja Mia Jurvala?

Ensinnäkin taluttaminen on kaiken käsittelyn perusta. A ja O ja vähän muitakin kirjaimia sieltä välistä. Kaikki perustuu jalkojen hallintaan, liikkuvatko jalat vai ei ja jos liikkuvat, mihin suuntaan.

Kun harrastuksessa tulee pulmia, liittyvät ne lähes aina juuri tähän asiaan. Joko hevonen ei seiso paikallaan, mene sitä askellajia tai vauhtia kuin pyydetään. Joskus myös suunta voi tulla yllätyksenä. Tähän voidaan lisätä myös potkiminen ihmistä päin. Sitäkin asiaa voi lähestyä talutusharjoitusten kautta. Jäljelle jää oikeastaan vain pureminen, ja sekin on lopulta hallinnassa, jos tietää miten hevosen (jalat) saa pysymään ihmisestä riittävän kaukana ja paikallaan. Puhutaan siis erittäin merkittävästä asiasta.

Mielestäni ennen kuin hevonen voi kävellä, sen pitää osata seistä. Hevosella tulee olla maastakäsin jarrut. Minun "norsujarruni" on peruutus. Se on sellainen hätätilanteisiin soveltuva tehokas pysäyttävä kaikille niille, joille kaasua meinaa syystä tai toisesta välillä hirtittää kiinni.

Kuva on SRL Hämeen kuvakilpailusta, joka järjestettiin SRL100 Juhlavuoden kunniaksi. Kuvan on ottanut Pia-Maria Nyholm.

Hevonen osaa luonnostaan kaikki ne asiat, joita ihminen siltä haluaa pyytää: Kävele, asetu, laukkaa, hyppää... Ihminen opettaa tiettyyn asiaan merkin, jolla hevonen saadaan pyynnöstä kyseistä asiaa tekemään. Samoin peruuttamiseen voi opettaa lukemattomia eri merkkejä. Käytän itsekin erilaisia jo pelkästään siksi, että peruuttamista voi tehdä myös vaikkapa jumppana, mutta avut ovat tällöin eri.

Norsujarrun merkkiin kuuluu minulla riimunnarun heilutus /ravistus. Naru on aina kätevästi mukana, harvemmin sitä taluttamaan lähtiessä unohtaa.

Miksi merkki ei voisi olla kosketus rintaan tai äänimerkki? Oma kokemukseni on se, että kun hevonen taluttaessa säikähtää jotain ja pyrkii laukalle, on aika mahdotonta ehtiä sitä koskettelemaan rintaan. Äänimerkkiin hevosen tulee olla valtavan hyvin koulutettu, jotta se pakoreaktiossa valitsee enemmän äänimerkin kuin pakenemisen.

Miksi ei sitten vain pysähdys, miksi peruutus? Koska pakoreaktiossa oleva hevonen hyvin mielellään liikkuu, joten kaikkein turvallisim (tai sanotaan hitain ja hallittavin) on peruutus. Harva hevonen laukkaa 50km/h pakilla. Tärkeää on muistaa peruuttamisen jälkeen kertoa hevoselle, mitä siltä todellisuudessa haluat. Jos

olet kävelyllä, luultavasti toivot, että hevonen liikkuu kanssasi rentona toivomaasi suuntaan. Peruutus ei siis ole sitä mitä haluat, joten älä jää siihen jumiin. Kerro, että toivot hevosen rentoutuvan, jotta voitte jatkaa matkaa. Miten? No, sinähän olet toki opettanut jo merkin, jolla autat hevosta rauhoittumaan, eikös vaan. Osaahan hevonen nostaa laukankin pyynnöstä.

Peruutus käsitetään usein virheellisesti rankaisuksi. Kyllä se rankaisu on, jos puhutaan operantista neliökentästä, mutta itse en käytä sitä rankaisuna. Minulle se on, kuten jo aiemmin totesin, hätäjarru. Huonon toiminnan keskeytys.

Toki siitä huonosti toteutettuna tulee hevoselle rankaisu, mutta kannattaa muistaa, ettei huono toteutus tee metodista huonoa. On hevosen oma etu, että se ei säikähtäessään sinkoile ojiin tai autojen alle. En käytä peruuttamista opetusvälineenä vaikkapa traileriin lastaamisessa, koska pyrin välttämään rankaisua opetuskeinona. Tämä siksi, että rankaisu on yksinkertaisesti todella tehotonta positiivisen lopputuloksen saavuttamiseen. Mikäli lastaustreenissä joudun hevosta peruuttamaan, joudun yleensä keskeyttämään jonkun aiemmin opitun vaarallisen toiminnan.

Olet saattanut myös lukea tai kuulla, että peruuttaminen rauhoittaa hevosta. Kyllä ja ei. Peruuttaminen tutkitusti tietyssä tilanteessa rauhoittaa hevosen mieltä, mutta sillä ei ole mitään tekemistä tässä kerrotun peruuttamisen kanssa. Norsujarru ei rauhoita, norsujarru pysäyttää.

Miasta ja juttusarjasta:

#yhdessä -hengessä SRL Häme julkaisee kirjoituksia hevosen käsittelystä ja hevosen kanssa harrastamisesta. Vastaaja on hevostutkija Mia Jurvala, joka on aluejaoston jäsen. Hevosen hyvinvoinnin edistäminen on yksi aluejaoston tehtävistä.

Hevostutkija Mia Jurvala on kouluttanut ihmisiä ja hevosia jo 25 vuotta. Hän on erikoistunut kouluttamaan hevosia, joiden käytös aiheuttaa murheita tai vaaratilanteita. Paras lääke on ennaltaehkäisy, siis Mia järjestää hevosenkäsittelykursseja omistajille ja harrastajille ja kouluttaa muita kaltaisia ammattilaisia. Hänen peruskouluttautunut Ypäjällä (Hevostalouden perustutkinto/kasvatus, Kengittäjän perustutkinto, Tallimestarin erikoisammattitutkinto) ja käynyt lukuisia kursseja hevosen mielestä, oppimisen lainalaisuuksista sekä opiskelee paraikaa psykologiaa avoimessa yliopistossa. Mia käyttää positiivista vahvistamista, mutta muistuttaa, että perusasiat ihmisen ja hevosen välillä pitää olla kunnossa.

Aiemmin julkaistu

1/10 On käyty paljon keskustelua onko ihmisen oikeus ylipäättään harrastaa hevosella.

2/10 Kerro hevosen laumasta. Kuka on pomo? Miten autan laumaa syntymään?

3/10 Miksi maastakäsittely? Mitä hyötyä siitä on arjessa tai ratsastuksessa?

Julkaisut löytyvät Hämeen Facebookista sekä SRL Hämeen nettisivulta

<https://www.ratsastus.fi/alueet/hame>

Tekstin käsittely: Sari Passaro.